

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

НЕРУБАЙСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ЛЦЕЙ № 1 НЕРУБАЙСЬКОЇ
СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ОДЕСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Одеса - 2023

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано Вченою Радою

Державного закладу

«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д. Ушинського»

Протокол № 8 від 23 лютого 2023 р.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Ірина Анатоліївна Княжева

Кандидат педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ Євгенія Василівна Тягнирядно

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник наукових праць / редкол. О.Я.Чебикін та ін. Одеса: Університет Ушинського, 2023. 264 с.

© Кафедра педагогіки

Університету Ушинського, 2023

©Нерубайський академічний ліцей № 1 Нерубайської сільської ради,
Одеського району Одеської області, 2023

6.Пометун О., Гупан Н. Методика розвитку критичного мислення учнів ліцею на уроках історії: методичний посібник [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 250 с.

7.Як організувати викладання навчальних предметів в умовах воєнного стану: рекомендації Державної служби якості освіти – URL: <https://sqe.gov.ua/yak-organizuvati-vikladannya-navchaln/>

ВПРОВАДЖЕННЯ «ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ» У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ : ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В ШКОЛІ

О.В. Писарчук

*вчитель української мови та літератури
Нерубайського академічного ліцею № 1
Нерубайської сільської ради
Одеського району Одеської області*

Війни виграють не генерали, війни виграють шкільні вчителі та парафіяльні священники.

Отто фон Бісмарк

Людам не те що позакладало вуха – людам позакладало душі .

Л. В. Костенко

Сьогодні Україна переживає найважчі часи в історії. Ми є свідками жахливих і величних подій, які визначають подальшу долю людства.

Сучасні зміни та процеси, що відбуваються в нашій державі, мають величезний вплив на кожен галузь. Для наших громадян, які зазнають агресії, війна – це трагедія та виклик. Руйнується звичайне життя. Кожному з нас доводиться приймати непрості рішення. Кожен день приносить нові випробування та труднощі. Війна змусила переглянути основні життєві принципи кожного українця. Це є важкі, але важливі часи. Війна змінила й шкільне життя та викладання. Вчительство одразу зрозуміло, що навчання має змінитися з 24 лютого 2022 року. Ми, вчителі, повинні дати настільки професійну освіту, щоб попередити війну.

Саме вчитель формує волелюбне суспільство, світоглядні позиції громадян.

Сьогодні навчання відбувається у незвичних для усіх умовах. Це, звичайно, виклик і для дітей та їх батьків, і для вчителів. Усі учасники навчального процесу переживають стрес та тривогу, а найбільше - діти. Вони не завжди розуміють, що відбувається. Тому, вчитель має перемістити увагу з академічних успіхів на підтримку та нормалізацію психічного стану здобувачів освіти.

Найбільш простий спосіб допомогти заспокоїтись нашим дітям – це демонстрація власного спокою. Ми на уроках дітям даємо можливість висловитися, для того, щоб знизити тривожність. Вислуховуючи дітей про їхній сум чи злість, спрямовуємо їх увагу на гарні новини, адже щодня можна знаходити щось позитивне.

Нинішня ситуація позначається на поведінці учнів, на їх здатності засвоювати матеріал. Стрес вплинув на увагу, пам'ять, зосередження. Ми, вчителі, повинні ставитися до цього терпимо та з розумінням. Ні у якому разі не можна докоряти дітям.

Але, думаючи про дітей, ми повинні проявити турботу про себе: вдосконалювати власний запас знань, задовольняти свої базові потреби, подбати про безпечне місце для себе для проведення уроків, розробити алгоритм дій під час повітряної тривоги. Під час повітряної тривоги ми повинні демонструвати дітям впевненість, акцентуючи увагу не те, що йдемо до безпечного місця.

Учні мають зрозуміти те, що щодня ми маємо виконувати соціальну, фізичну та пізнавальну задачі: підтримувати спілкування з родичами та знайомими; намагатися рухатися, щоб стабілізуватися; жартувати з учнями, посміхатися до них, викликати посмішку у відповідь.

Дотримання цих простих правил та порад допомагає зберегти нормальний емоційний стан наших дітей. При збереженні емоційного стану дітей ми зможемо усе надолужити.

Ми, вчителі та здобувачі освіти, сьогодні є учасниками переходу до моделі освітнього процесу, яка поєднує можливості традиційної та електронної форм навчання.

Наш освітній світ — «змішаний», переважає віртуальне середовище. Хоча педагогічні технології ніколи не замінять вчителя, але педагоги все більше й більше вимушені використовувати сучасні технології.

Змішане навчання є ключем до змін. Освіта орієнтується на технологіях, які формують в учнів уміння вчитися, оперувати та управляти інформацією швидко приймати рішення [3].

Отримуючи інформацію пасивно в умовах традиційних форм та методів навчання, учні не вміють самостійно її здобувати. Тому розвиток комп'ютерних технологій став перспективною основою для розвитку сучасної системи освіти.

Кожен шкільний предмет суттєво впливає формування людини як особистості. Нові інформаційні технології відкривають учням доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають нові можливості для творчості [2].

Освіта дає учням життєздатність, гнучкість мислення, стійкість, поєднує навички критичного мислення та навичок вміння втілити ідею в реальний матеріал. Широкомасштабний розвиток педагогічної співпраці, активізація та індивідуалізація навчання, використання креативних технологій навчання змінило роль і місце викладача в навчальному процесі. Він вчиться сам і вчить учнів вчитися.

Сучасна освіта враховує те, що діти повністю володіють мобільними технологіями, інтернетом, соціальними мережами. Новітні технології стають серйозними інструментами освітнього процесу. У дослідженні зазначимо деякі з них [1].

Персоналізоване навчання (Personalized Learning) - передбачає орієнтацію на інтереси учнів і вибудовування освітньої траєкторії навколо них. Матеріали, темп, структура та цілі навчання можуть відрізнятися в залежності від освітніх потреб школяра.

Самостійне навчання - це процес отримання знань, при якому учень сам приймає рішення, без сторонньої допомоги, формулює цілі, яких хоче досягти,

визначає людські та матеріальні джерела знань, вибирає й здійснює освітню стратегію, оцінює отримані знання.

Перевернутий клас (Flipped Classroom) - це така педагогічна модель, в якій типова подача лекцій і організація домашніх завдань представлені навпаки. Учні дивляться вдома короткі відео-лекції, в той час як в класі відводиться час на виконання вправ, обговорення проєктів і дискусії. Відео-лекції часто розглядаються як ключовий компонент в перевернутому підході, такі лекції в даний час або створюються викладачем і розміщуються в інтернеті, або зберігаються в якомусь онлайн-файлообміннику.

Мобільне навчання (Mobile learning) - це можливість отримувати навчальні матеріали на персональні пристрої - КПК, смартфони та мобільні телефони. Спеціальні програми для мобільних пристроїв з посиланнями на освітні сайти роблять доступним будь-який освітній матеріал.

Гейміфікація (Гейміфікація) (Gamification) - перенесення ігрових технік і методик в неігрові області.

Диференційоване навчання (Differentiated Learning) - організація навчального процесу, при якій враховуються індивідуально-психологічні особливості особистості, формуються групи учнів з різним змістом освіти,

Змішане навчання (Blended learning) - це освітня технологія, що поєднує навчання з участю викладача (обличчям до обличчя) з онлайн-навчанням, що припускає елементи самостійного контролю учнем шляху, часу, місця і темпу навчання, а також інтеграцію досвіду навчання з викладачем і онлайн. “Змішане навчання” – це не про технології, а про те, як спроектувати свій клас (наповнення уроку, фізичний простір) так, щоб урахувати потреби кожного учня (темп навчання, складність і обсяг матеріалів, формат взаємодії, тощо) [2].

Змішане навчання – це спроба персоналізувати освіту й вирішити проблему з мотивацією учня. Змішане навчання є потребою в розширенні навчальних ресурсів та покращення умов праці вчителів. Це також спроба залучення батьків до навчання та подолання «цифрової» прірви.

Із впровадженням моделі змішаного надання перед педагогами постали нові завдання щодо індивідуалізації навчальної діяльності. Таким чином вчитель стає не просто « носієм знань », а фахівцем з управління діяльністю учнем.

Технологія змішаного навчання включає в себе багато інтерактивних методів, форм і прийомів, використання ІКТ, навчальних ресурсів, електронних підручників та вчить учнів працювати з новітніми розробками. Це все сприяє розвитку критичного мислення в учнів, виробленню необхідних навичок, які відповідають формуванню потреби і спроможності навчатися впродовж життя через зміст навчального предмету.

Якісне змішане навчання – це врахування індивідуальних потреб кожного учня, а не цілого класу загалом. Кожна дитина має навички, інформацію, які допоможуть їй в управлінні власним процесом навчання.

Змішане навчання дає змогу вчителю відходити від установки: «Я в класі головний» і давати учням більше свободи та можливостей управляти власним процесом навчання [2].

Ми на уроках більше пропонували групову роботу та завдання, які передбачали самостійне вивчення з урахуванням певних потреб учнів (деяким дітям потрібно більше часу на освоєння матеріалу, але це не означає, що вони менш здібні за тих, хто виконує завдання швидше). Пробували складати індивідуальні плани навчання разом із дітьми, урізноманітнювали завдання та проводили ігри-симуляції.

До сучасного учня НУШ пред'являє нові вимоги: відкритість до нових змін, вміння отримувати знання, вміння працювати в команді. Інструментами виконання цих вимог є навчання, яке засноване на майстерності, персоналізація, цілепокладання, особиста відповідальність дитини за результати навчання, проектна робота, колективно-розподілене навчальне середовище.

Ідеальним змішаним навчанням є така освітня програма, яка поєднує навчання з участю вчителя, онлайн-навчання та інтеграцію досвіду навчання. При цьому онлайн-середовище має свої завдання: мотивація, персоналізація повинна

відповідати певним вимогам – адаптивності, автономності, миттєвому зворотньому зв'язку, а вчитель при цьому є наставником учнів [2].

Ми хочемо зазначити у дослідженні, що також доцільними були на уроках української мови консультації з дітьми, інтегровані уроки, навчальні заняття-бесіди, полілоги та творчі заняття. Приділялася увага роботі в асинхронному режимі: робота з онлайн-ресурсами (наприклад, «Всеукраїнська школа», «На урок», «Всеосвіта» тощо); спілкування у месенджерах (Telegram, Whats App, Viber); виконання учнями вправ та завдань, що передбачали психологічне розвантаження.

Завдання передбачали читання літератури, перегляд фільмів, прослуховування аудіо книг, малювання та інші творчі заняття, що сприяли зняттю психічного та емоційного напруження.

Орієнтування на види мовленнєвої діяльності, а не на конкретні теми чи твори сприяли підтримці ініціативності, самостійності та відповідальності учнів.

Українська література – невичерпне джерело народної мудрості, літературні персонажі є прикладом найвищих моральних чеснот. Ми у дослідженні намагалися акцентувати увагу на позитивних рисах головних героїв та розвивати їх у дітей: оптимізм, патріотизм, товарицькість, відповідальність, чесність, відкритість, готовність бути корисним іншим. На уроках української мови та літератури засобами художнього слова ми формували відданих патріотів, інноваторів, цілеспрямованих особистостей.

Активність, самостійність, творчість, здатність адаптуватися до стрімких змін у світі стають найважливішими на сучасному етапі історичного розвитку. Їх формування вимагає нових підходів до процесу навчання. І одним із способів розв'язання цього завдання є впровадження **інтерактивних технологій** у сучасному освітньому просторі [2].

У своїй педагогічній практиці використовували інтеграцію окремих елементів таких сучасних технологій навчання, як: проєктне навчання, інтерактивна технологія, особистісно зорієнтоване навчання.

Коллективна діяльність учнів у процесі пізнання та засвоєння літературного матеріалу передбачала індивідуальний внесок кожного в навчальний процес, обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. При цьому на уроках панувала атмосфера доброзичливості та взаємної підтримки. Вона створювала умови, за яких учні не лише здобували нові знання, а й розвивали свою пізнавальну діяльність, співпрацювали.

Інтерактивна діяльність ґрунтувалася на діалогічному спілкуванні, яке сприяло взаєморозумінню та взаємодії. Учні перебували у режимі бесіди, діалогу із літературним героєм, критиком, реальним товаришем, вчителем.

При використанні інтерактивної технології до роботи долучалися усі учасники освітнього процесу. Клас ділився на підгрупи, створювалася атмосфера довіри, природності, невимушеності, приємної бесіди.

Для вирішення навчальних завдань використовували наступні інтерактивні форми: проведення відео – конференцій, «круглих столів», «мозкового штурму», дебатів, ділових й рольові ігор, навчальних групових дискусій.

На уроках української літератури новітні технології навчання спрямовані були на розвиток здатності бачити проблеми, виявляти суперечності, висувати оригінальні ідеї, аналізувати, інформацію, здійснювати пошук, дослідницьку роботу.

Оскільки головне місце посідає міркування, тому володіння аргументацією є необхідною передумовою істинності всіх тверджень учня. Нові технології навчання формують в учнів уміння уникати конфліктних ситуацій під час розв'язання суперечливих питань. Для цього використовували інтерактивні технології з використанням проблемних питань, наприклад:

1. Бесіда за Сократом (учні ставили проблемні питання та шукали шляхи їх вирішення).

2. Ділова гра. Відтворювалася поведінка та робота конкретних працівників (учителя, редактора, журналіста, перекладача).

3. Дискусія. Обговорення складної проблеми, пошук істини.

4. Мозковий штурм. Це – ефективний і добре відомий інтерактивний метод колективного обговорення. Він спонукав учнів розвивати уяву і творчість, відверто висловлювати думки, знаходити кілька рішень конкретної проблеми.

Особливо цінними були **уроки-диспути, уроки-дискусії**. Перед проведенням таких уроків учні знайомилися з правилами ведення дискусії. Наприклад, під час вивчення твору І. Котляревського «Наталка Полтавка» пропонували учням тему проблемної дискусії: «Щастя – не слова, не гроші, все це минає. Щастя – це друзі хороші, шана людська» (за твором І. Котляревського «Наталка Полтавка»).

Ми залучали учнів також до участі у позакласній діяльності: участь у шкільних святах; Шевченківських днях; виховних заходах, присвячених українській мові та літературі.

Висновки. Американський соціолог Елвін Троффлер стверджував: «У ХХІ столітті неграмотні не ті, хто не вміє читати й писати, а ті, хто не вміє вчитися, а ще - забувати те, чого навчився, й перевчатися».

Навчальними та інноваційними навичками учнів сьогодення є творчість, критичне мислення та вміння вирішувати проблеми.

Ми зазначаємо, що сучасному учню необхідні комунікативні навички та навички співробітництва: вміння працювати з інформацією, медіа та комп'ютерні навички, інформаційна грамотність; медіаграмотність; ІКТ-грамотність (грамотність у галузі інформаційно-комунікаційних технологій).

А також життєві та кар'єрні навички : гнучкість та пристосовуваність; ініціатива та самоспрямованість; соціальні навички та навички, пов'язані зі співіснуванням різних культур; продуктивність та вміння з'ясувати та враховувати кількісні показники; лідерство та відповідальність.

Для того, щоб працювати в інформаційну епоху, вони також мають вміти критично мислити, творчо вирішувати проблеми, зрозуміло пояснювати свою думку, засвоювати мінливі технології та орієнтуватись у стрімкому інформаційному потоці. Швидкі зміни в нашому світі вимагають від учнів бути

гнучкими, брати на себе ініціативу та бути лідерами, а також створювати щось нове та корисне.

Література

1. Скиба М. Освіта ніколи не буде такою як до війни. Освіторія [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу : <https://osvitoria.media>
2. Федусенко Т. Організація освітнього процесу під час вивчення української мови та літератури в умовах воєнного стану [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua › metodichni-rekomendaci-organ..>
3. Хіжінська Я. [Онлайн-урок в умовах війни: оцінки, домашні завдання, ресурси освіти \[Електронний ресурс \]](https://osvitoria.media) Режим доступу до ресурсу: <https://osvitoria.media>
4. Як вчителю організувати свою роботу під час війни: рекомендації Державної служби якості освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://sqe.gov.ua>

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Н.Г. Радецька

вчитель англійської мови

Нерубайського академічного ліцею № 1

Нерубайської сільської ради

Одеського району Одеської області

Якісна освіта 21 століття в умовах глобальних змін має готувати учня до дорослого життя для того, щоб навчитися діяти у світі, що змінюється щодня та ще й в умовах війни. Коли кажуть, що вчителі повинні передавати знання та уміння із покоління в покоління, це означає, що метою людини є «шлях до будинку» та навчання допомагає їй пройти його. Сучасна освіта має давати учням життєспроможність, гнучкість мислення, стійкість, поєднувати навички критичного мислення та розвивати вміння втілювати ідеї в реальному житті [2].